

Intervju: prof. dr. sc. Nikoleta Radionov

U organizaciji Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Akademije pravnih znanosti Hrvatske i Instituta za međunarodno pomorsko pravo Međunarodne pomorske organizacije (IMO-IMLI) s Malte 15. i 16. listopada 2015. godine u Zagrebu održana je Prva međunarodna konferencija transportnog prava i prava osiguranja – INTRANSLAW Zagreb 2015. U ovom broju vam donosimo intervju s predsjednicom Organizacijskog odbora Konferencije, prof.dr. sc. Nikoletom Radionov s Katedre za pomorsko i općeprometno pravo. S profesoricom smo se prisjetili njenih studentskih dana, ali i razgovorali o problemima hrvatskog transportnog prava te značaju i programu INTRANSLAW Zagreb 2015 Konferencije.

1. Za početak, recite nam nešto o svojim studentskim danima. Kada i zašto ste se odlučili za Pravni fakultet? Je li vas privlačio još koji studij osim prava?

Tijekom gimnazije doista se nisam previše opterećivala budućim studijem... Bila sam odličan učenik pa sam znala da ću se vjerojatno upisati – ionako nisam „pucala“ na medicinu i srodne fakultete, koje je i tada bilo teško upisati. Svima, osim mojim roditeljima i meni, bilo je nevjerojatno da neću studirati stomatologiju, obzirom da su mi oba roditelja te struke. Kako su mi jezici i sve društvene stvari uvijek išle od ruke, znala sam da ću se sigurno baviti nečime u tom području, ali me zanimalo puno toga pa nije bilo lako donijeti konačnu odluku. Još prije mature u najužem izboru su bili studij etnologije, povijesti umjetnosti ili egiptologije (u Beču). No, na kraju mi je odjednom „sinulo“ da ću upisati pravo, bez posebnog razloga, osim možda obiteljskog naslijeđa – djed mi je bio odvjetnik preko 40 godina, a pradjed sudac Kraljevskog Stola sedmorice Kraljevine SHS, a kasnije i jedan od tužitelja u suđenju Gavrilu Principu u tzv. „veleizdajničkom procesu“. Prema tome, izbor nije bio nelogičan – i to mi je bio na kraju jedini izbor. Sam studij mi je od početka išao od ruke, pogotovo nakon gimnazije koja mi je bila zaista naporna, ali me naučila samodisciplini i mogućnosti da satima sjedim i učim, pa tako danima... Sve to je tražio i studij prava, samo sam imala mogućnost sama si organizirati vrijeme i učiti ono što me zanima, a ne vježbati npr. fiziku koju uopće nisam shvaćala. Tako sam razvila sistem da „sjednem, naučim i položim“ ispit i nakon toga sama sebe nagradim nekim putovanjem preko studentskih udruga ili stipendija. Iako je tijekom mojeg studija nažalost bio rat u Hrvatskoj, ipak smo uspijevali putovati na razmjene ili konferencije preko ELSA-e čiji sam bila član, ili preko različitih stipendija. Stipendije možeš dobiti samo ako si dobar student, pa sam se trudila koliko je bilo moguće zadržati prosjek, iako u moje vrijeme profesori nisu imali običaj na ispitu govoriti ocjenu koju ti misle dati, što mi se nije sviđalo, pa sam tu praksu izmijenila kada sam i sama počela ispitivati. Uglavnom, svašta sam radila i svugdje bila tijekom studija...

2. Kako ste odlučili kojom granom prava ćete se baviti? Je li nešto posebno utjecalo na Vašu odluku?

Utjecao je prof. Bravar, predstojnik naše Katedre, kada mi je na ispitu na kojem sam dobila odličan priopćio da Katedra upravo traži asistenta. No, tada sam imala još čitavu 4.

godinu za položiti i jedino što sam znala jest da ne želim ostati raditi na fakultetu. No, nikad ne reci nikad. Kada sam na kraju diplomirala i imala mogućnost zaposliti se u jednom odvjetničkom uredu i u diplomaciji, pod utjecajem spleta životnih okolnosti, promijenila sam svoje “tvrdo” stajalište da želim raditi u praksi.... Ne mogu reći da me privlačila znanost općenito, privlačilo me baš pomorsko pravo i sjetila sam se informacije prof. Bravara od prije više od godinu dana tada. Bila sam sigurna da su već nekoga primili, ali sam ipak išla pitati. Uspostavilo se da je već drugi uzastopni natječaj bio pred istekom i da nisu uspjeli naći nikoga tko je zadovoljavao uvjete. Tako sam ipak završila u znanosti – i nisam požalila. Ovaj posao je idealan za moju ljubav prema intelektualnoj slobodi i kreativnosti. To se vidi i po načinu na koji smo koncipirali nastavu u posljednjih 10 godina na Katedri – volimo inovacije, nove metode, nove pristupe i nove teme... U tome sam našla svoje profesionalno zadovoljstvo. iako volim pisati i istraživati, mislim da je moja vokacija ipak – nastavnička. Volim raditi sa studentima.

3. Možete li nam reći koji je razlog organiziranja Prve međunarodne konferencije transportnog prava i prava osiguranja?

Baveći se dugi niz godina pravnim problemima transportne industrije “izvana”, iz znanosti, primijetili samo da u Hrvatskoj kronično nedostaje komunikacije i povezivanja između sektora – uprave, pravosuđa, osiguranja, transportne operative, odvjetništva, znanosti, ali i između pojedinih grana prometa međusobno. Naime, 90% svih stručnih događanja u ovom području bavi se pomorskim pravom i brodarstvom, iako je notorna činjenica da se stvarni transport robe odvija multimodalno, a putnici putuju svim prijevoznim sredstvima... Pravo kopnenog prijevoza posebno je, rekla bih, “zapušteno”, a zračno pravo je postalo gotovo jednako opsežno kao i pomorsko, što nije poznato izvan te industrije... Ono što nas je navelo na ideju da ljude okupimo na jednom ovakvom međuresornom i intermodalnom skupu je činjenica da je Hrvatska već 2 godine u EU, a ljudi kao da toga nisu svjesni... Edukacija u području prava EU u praksi je ograničena na ad-hoc čitanje propisa koji nekome u tom času treba, ali poznavanja sustava u cjelini gotovo da i nema. Sustav pravne stečevine EU u području transporta treće je najveće pojedinačno područje ukupne stečevine i obuhvaća nekoliko desetaka tisuća stranica propisa i veliki broj presuda sudova EU... Ipak, specijaliziranog foruma u ovom području za taj ogroman korpus prava – nema, čak ni na razini EU. Kolege i ja smo uočili tu prazninu te se odlučili poduhvatiti teškog i kompliciranog posla kojeg je skup ovakvog formata, namijenjen stručnjacima različitih profila, zahtijevao.

Moram reći da je INTRANSLAW Konferencija svojom uspješnošću na kraju zatekla i iznenadila i nas iz organizacije – bilo je 190 sudionika iz 109 institucija i 20 zemalja, iz svih resora i svih grana prometa. Bio je to pravi multisektorski specijalizirani skup na najvišoj stručnoj razini te su pohvale stizale sa svih strana na Konferenciji i nakon nje... odličan osjećaj za sve članove Organizacijskog odbora koji su gotovo dvije godine radili na njezinoj organizaciji – bilo je stvarno teško zbog kompliciranog programa i činjenice da je bilo prvi puta, ali isplatilo se! Izuzetno smo zahvalni našem Pravnom fakultetu da je prepoznao značaj ovakvog skupa usmjerenog gospodarstvu i pružio nam snažnu podršku, zatim Akademiji pravnih znanosti Hrvatske koja je svojim autoritetom stala iza ovog projekta, te IMO- International Maritime Law Institute s Malte koja je konferenciji dala međunarodnu prepoznatljivost.

4. Često se čuje kako Hrvatska ima izuzetno povoljan geostrateški položaj. No, je li to dovoljno? Mislite li da u ovakvom stanju možemo osigurati konkurentnost hrvatske transportne industrije na jedinstvenom tržištu Europske Unije?

U ovakvom stanju, s ovakvim stanjem svijesti - ne možemo. Ono što užasava jest prešutan konsenzus kojega se može čuti i osjetiti u praksi da smo "gotovi" i da je najbolje da se nađe dobar strani kupac za naša prijevoznička društva, jer sama ne mogu opstati. Hrvatska se nalazi na čak dva od devet pan-europskih prometnih koridora te ima tradiciju prijevoznništva u svim granama prometa staru desetljećima. Prometni položaj ne možete odnijeti iz zemlje ili prodati, ali možete onoga tko će prometovati po tim koridorima i od toga dobro zaraditi. Najkraći i najbrži prometni put će uvijek biti konkurentan. Zašto bi onda stranci mogli dobro živjeti od toga, a naši poduzetnici ne bi? Tajna ležu upravo u činjenici zbog koje smo krenuli u organizaciju INTRANSLAW Konferencije kao novog intelektualnog okupljališta struke. Naime, znanje je kod nas izuzetno podcijenjeno, a često se percipira kao opasno... U njega se ne ulaže u pojedinim sredinama, njega se ponekad izbjegava, ne uvažava ga se. Potpuna suprotnost tome su uspješni inozemni sustavi koji svoju poslovnu politiku upravo baziraju na stručnom kadru, u kojega se stalno ulaže, znajući da su samo motivirani i dobro informirani zaposlenici garancija dugoročnog opstanka na tržištu koje se stalno mijenja. To se pogotovo odnosi na pravnike, koji moraju čitav život učiti obzirom da se propisi neprestano mijenjaju i pronalaziti rješenja za uvijek nove situacije.

5. Što se po tom pitanju može učiniti?

Mnogo toga, ali mi smo počeli od onoga u čemu smatramo da možemo u ovom trenutku najviše pomoći industriji – stvoriti ozbiljan forum za okupljanje stručnjaka koji u svom radu primjenjuju, stvaraju ili tumače propise u području transporta i transportnog osiguranja, ali i one na koje se ti propisi odnose. Ukoliko uspijemo u namjeri da učinimo INTRANSLAW Zagreb Konferenciju stalnim mjestom razmjene znanja i iskustava u ovom području ne samo unutar stručnjaka različitih resora u Hrvatskoj, već i mjestom umrežavanja domaćih i stranih stručnjaka, smatramo da ćemo učiniti korak naprijed u podizanju razine svijesti o složenosti prava u ovom području, pa onda i potrebi specijalizacije pravnika u svakom društvu te jačanju njihovog stručnog autoriteta. S druge strane, to će mnogobrojnim kolegama koji rade u ovom području dati novi "vjetar u leđa", potvrdu vlastitog znanja i sposobnosti, kada izađu pred stručnu javnost i meritorno izlože svoja iskustva, probleme s kojima se susreću i dobre prakse. Takva su mjesta, poput ove konferencije, uobičajena u drugim područjima, kako bi se istaknuli pojedinci u području koji znaju, mogu i žele više i kako bi ih stručna javnost prepoznala. Na taj se, najbolji mogući, način valorizira struka i jača njezina pozicija. No, ne treba zanemariti i drugu izuzetno važnu stranu organiziranja velikih okupljanja struke – umrežavanje, stvaranje poslovnih kontakata. Dok se ljudi u različitim dijelovima sustava međusobno niti ne poznaju, ne može se očekivati da kvalitetno komuniciraju i rješavaju probleme, što velike sustave poput transporta može, u komercijalnom smislu, skupo koštati.

6. Kakav je bio program Konferencije?

Program je bio prilično specifičan u odnosu na druga slična događanja u području prava. Prvo, namjerno smo programski "pokrili" svih pet grana prometa, što je neuobičajeno i vrlo široko. Neki su smatrali i preširoko, obzirom na veličinu područja. Ipak, zbog ranije navedenih razloga željeli smo stvoriti znanstveno-stručni forum za čitavo područje transportnog prava, stoga smo nužno morali program maksimalno diverzificirati, kako bi svatko pronašao nešto za sebe. Program je stoga tekao paralelno u dvije, ponekad i tri dvorane Kongresnog centra "Forum" u sklopu GreenGold centra. Nastojali smo paralelno

imati jednu cjelinu sa 3-4 klasična izlaganja vrhunskih stručnjaka okupljenih oko specifične teme, dok bi u drugoj dvorani bila panel rasprava sa 4-5 panelista, kao ležerniji i za publiku manje zahtjevan, a opet aktualan oblik programa. Uspjeli smo organizirati čak tri panel rasprave: o specijalizaciji pravosuđa u području transporta, mogućnostima investiranja u transportnu infrastrukturu i novoj ulozi banaka te panel o geo-strateškim potencijalima Hrvatske u području transporta. Treći oblik programa na koji sam osobno ponosna jest Info-Lab, tj. kompjuterska radionica za on-line pretraživanje EU baza podataka. Na njoj su polaznici na 20 računala, uz stručno vodstvo mr. Aleksandre Čar iz Europskog dokumentacijskog centra u knjižnici našeg Pravnog fakulteta, mogli proći 3-satnu edukaciju i naučiti kako brzo i efikasno pronaći propise, presude i druge izvora prava EU. Sve zajedno, program se pokazao živahan, atraktivan vrlo širokom krugu polaznika, ljudi su cirkulirali prostorom ovisno o svojim interesima i birali onaj dio programa koji ih najviše zanima u određenom trenutku... Nikako nije bilo dosadno!

7. Možete li izdvojiti neka predavanja/izlagače?

Zaista je teško izdvojiti dvoje-troje ljudi iz plejade vrhunskih imena koja smo uspjeli okupiti na ovom skupu. Imali smo 20-ak vrhunskih pozvanih predavača, dok ostale konferencije uobičajeno imaju samo 1-3 pozvanih predavača. Uz to, imali smo i 20-ak predavača koji su se samostalno prijavili sa svojim radovima i izlaganjima – znanstvenici su morali priložiti i znanstveni rad, dok su stručnjaci iz prakse mogli sudjelovati samo uz prijavu sažetka izlaganja. Znanstveni odbor je od svih pristiglih prijava odabrao najbolje, no iznenadila nas je kvaliteta prijavljenih radova i njihovih izlagača... Također nas je iznenadila i činjenica da su svi, apsolutno svi stručnjaci koje smo pozvali na konferenciju kao pozvane predavače – to i prihvatili! Išli smo na početku sa širokim krugom kontakata, misleći kako će samo manji dio njih doista prihvatiti naš poziv – radilo se o prvoj, novoj, nepoznatoj konferenciji. Naša se procjena pokazala pogrešnom, na naše oduševljenje, jer je konferencija sa tolikim brojem takvih imena doista nešto što se rijetko događa. Program je još uvijek dostupan na mrežnoj stranici www.intranslaw.eu, pa čitatelji mogu sami provjeriti tko je sve sudjelovao u radu konferencije.

8. Jeste li zadovoljni održanom Konferencijom? Kakvi su dojmovi sudionika?

Konferencija je prošla iznad svih očekivanja. Sudionici su već na konferenciji masovno prilazili i čestitali, što stvarno nismo očekivali – ovakvi su skupovi u drugim granama prava i drugim strukama česti, stoga nismo mislili da bi se ljudima to moglo toliko svidjeti. Čini se da je činjenica da nema drugih takvih skupova u području transportnog prava ipak odigrala svoje. Nakon konferencije primili smo nekoliko spontanah pisama izuzetno uglednih imena iz struke, sudionika i predavača na konferenciji, koji su nam biranim riječima čestitali i izrazili želju za nastavkom ovog projekta. Sve im se svidjelo: program, sudionici, naše gostoprimstvo, tehnička organizacija...imali smo i evaluacijski obrazac (doduše ispunio ga je samo manji broj sudionika), pa smo rezultate obradili i stavili na mrežnu stranicu konferencije. Takve reakcije svjetski poznatih stručnjaka obvezuju i neki kolege iz Organizacijskog odbora već su izrazili spremnost da pokušamo organizirati INTRANSLAW Zagreb br. 2, možda krajem 2017. godine. Jedino što se nadamo da se neće idući puta ponoviti jest strašna kiša koja je non-stop padala oba dana konferencije i upropastila nam društveni program.

9. Na Konferenciji su, osim brojnih stručnjaka, imali priliku sudjelovati (i sudjelovali su) studenti. Smatrate li da su studenti u Hrvatskoj dovoljno svjesni važnosti izvanfakultetskog obrazovanja?

Neki jesu. I ti će sutra biti vodeći ljudi u struci. Raslojavanje počinje već na studiju, neki odskoče, neki se “utope”. Neki su se našli u ovom pozivu, neki nisu toliko – mi smo još uvijek mnogoljudan studij, a to ima svoje dobre i loše strane. No, činjenica da su studenti danas mobilniji nego prije, da studiraju na stranim sveučilištima i da kući dolaze sa novim saznanjima brže stvara svijest o potrebi rada na sebi, ulaganju svog vremena u što više stručnih sadržaja osim samog polaganja ispita. Ispite će prije ili poslije položiti svaki diplomirani pravnik, ali između 50 CV-a poslodavac će onda početi selekciju po nečemu: prosjek, jezici, objavljeni radovi, studij u inozemstvu, nagrade – bilo što po čemu može zaključiti da je ispred njega iznadprosječan mladi čovjek koji “grize”, koji će brzo usvajati nova znanja i moći rješavati probleme jer zna brzo misliti. U posljednjih par godina sve više mi dolaze studenti sami s prijedlogom da žele pisati rad kojega bi potom objavili, a možda se i kandidirali za razne nagrade... U moje vrijeme takva samoinicijativa studenata nije postojala – sve su predlagali profesori. Mislim da je to odličan pomak – živimo u brzom i agresivnom vremenu, stoga se od svakog od nas očekuje inicijativa, a nema bolje inicijative za studenta od želje da se istakne u masi svojim znanjem. Ponosna sam na sve naše studente koji pišu briljantne radove, koje potom objavljuju u Pravniku ili drugom stručnom časopisu, koji sudjeluju u simuliranim suđenjima, u radu Pravne klinike... Također, na one koji putuju, istražuju, rade ili volontiraju u odvjetničkim uredima tijekom studija... To mi daje nadu da trajno stasaju neki novi dobri pravnici, a dobri pravnici su zalog kvalitetne pravne države u kojoj želim živjeti.

10. I na kraju, imate li kakvu poruku za čitatelje časopisa Pravnik?

Čitateljima mogu reći da je “Pravnik” stručni časopis s izuzetno kvalitetnim radovima koji se često koriste kao literatura u znanstvenom i stručnom radu te se ne treba nipošto podcjenjivati njegov značaj obzirom da se radi o studentskom časopisu. Za tako dugo izlaženje časopisa zaslužni su mnogi mladi entuzijasti, naši studenti, koji ulažu puno svojeg vremena i dobre volje da osiguraju da taj brod plovi sigurno i dalje... Omogućavanje publiciranja vrhunskih radova u koje su njihovi kolege uložili izuzetno puno truda i vremena da ih napišu, bez ovakvog bi časopisa vrlo teško, gotovo nemoguće. Znam primjere gdje su ljudi dobili posao samo zbog toga što su imali objavljen rad u “Pravniku”, dok protukandidat – po svemu izjednačen s njima- nije. I zato, na kraju, imam poruku za trenutno, ali i sva prethodna uredništva Pravnika – hvala vam i samo tako nastavite dalje!